

הגימנזיסטים

חינוך, אקטיביזם ומקורות האינטליגנציה
היהודית באימפריה הרוסית

אלנס ולדמן

מאגנס, תשפ"ג, 267 עמ'

ללימודים תיכוניים היה תפקיד חשוב
בשינויים שחלו ברוסיה במאה ה-19.
השלטון הרוסי, שהיה מודע למשמעות
הפוליטית שעשויה להיות להשכלה,
ניסה למנוע חשיבה חופשית מדי
בקרב התלמידים, ודווקא בכך עודד
לפעמים את המודעות הפוליטית
שלהם. הלימודים התיכוניים עיצבו גם
את האליטה היהודית – אינטליגנציה
במונחים הרוסיים – שפילסה דרך
עבודה ועבור החברה היהודית כולה.
גם אם מספר הלומדים לא עלה על
אלפים אחדים בכל פלך, הרי שעצם
האפשרות ללימודי תיכון השפיעה גם
על אלה שניסו להתקבל אליהם ולמדו
לקראת בחינות הכניסה. בניגוד לתיאור
המקובל, הרואה בלימודים תיכוניים
חלק מהיציאה מהעולם היהודי לעבר
ההשכלה, ולדמן מתאר את הלימודים
ככלי שהוביל לשינוי שהתבטא דווקא
במחויבות ליהדות ובהשתייכות לעולם
היהודי.